

MATERION SGILIAU DYFODOL SYDD
YN EFFEITHIO AR SECTORAU
DIWYDIANNOL YNG NGHYMRU

**Y Sector Twristiaeth,
Lletygarwch a Hamdden**

Sgiliau dyfodol
Cymru

Crynodeb Gweithredol

Cyflwyniad

Mae'r ddogfen hon yn un mewn cyfres a gomisiynwyd gan Fforwm Ymchwil Cymru i Sgiliau'r Dyfodol. Bwriad cyffredinol y prosiect yw ymestyn ac ategu'r gwaith a ddechreuwyd gan brosiect gwreiddiol Sgiliau'r Dyfodol Cymru, oedd yn defnyddio data arolygon a rhagolygon i ragweld beth oedd yr anghenion cyffredinol yng Nghymru. Mae'r prosiect presennol yn ychwanegu astudiaethau o'r angen am sgiliau galwedigaethol yn y dyfodol o fewn sectorau allweddol yng Nghymru. Mae pob astudiaeth sector yn seiliedig ar ymchwil ddesg a chyfweliadau ansoddol gydag ymarferwyr a chyflogwyr, a bwriad pob astudiaeth yw darparu braslun o'r sector, y materion sy'n ymwneud â sgiliau a'r hyn y gellir ei wneud nawr ac yn y dyfodol er mwyn cryfhau'r sector ymhellach.

Mae busnesau a chyflogwyr ym mhob un o'r sectorau a astudiwyd wedi mwynhau llwyddiant aruthrol; dyna pam y daeth y sectorau hyn yn bwysig i Gymru. Ni ddylai'r sylw a roddwn i sgiliau cyfredol daflu cwmwl dros y cyraeddiadau hyn na phenderfyniad pawb dan sylw i gwrdd â'r her sydd o'u blaenau.

Proffil o'r Sector

Mae'r sector Twristiaeth, a gefnogir gan feysydd croesawiaeth a hamdden, yn bwysig i economi Cymru ar hyn o bryd ac yn y dyfodol ond ar yr un pryd mae'n gymhleth iawn o ystyried y canlynol:

- dros 7,500 o fusnesau;
- dros 70,000 o weithwyr;
- mae 85% o fusnesau'n cyflogi llai na 10 o weithwyr;
- mae busnesau wedi'u gwasgaru ar draws y wlad, gyda llawer ohonynt mewn ardaloedd gwledig anghysbell.

Fel y gellir gweld, yn amlach na pheidio mae busnesau'r sector yn fusnesau bychain sy'n wynebu llawer o'r problemau sy'n gyffredin ymhlith cwmnïau bychain, yn enwedig mewn perthynas â rheoli, e.e. cynllunio a marchnata busnes, a chadw staff.

Materion sy'n ymwneud â Sgiliau

Rhagwelir y bydd cyflogaeth y sector yn cynyddu yn y dyfodol, gan greu oddeutu 15,000 o swyddi newydd erbyn y flwyddyn 2003 a hyd at 20,000 erbyn 2010. Fodd bynnag, gan fod llai o bobl yn dilyn cyrsiau AB cysylltiedig, ac o ystyried bod llawer o bobl yn gadael y cyrsiau hynny cyn eu cwblhau a bod nifer fawr o weithwyr newydd yn gadael y sector yn fuan, bydd yn hanfodol sicrhau y gellir ateb y galw cynyddol hwn.

Nodwyd nifer o faterion a allai rwystro'r twf hwn:

- hunaniaeth y brand Cymreig a delwedd wael y sector twristiaeth yn gyffredinol.
- diffyg data cynhwysfawr, sydd ar gael i bawb, ynglŷn ag anghenion y sector o ran sgiliau;
- sylfaen sgiliau gymharol isel ymhlith y gweithlu presennol, gyda 18% heb unrhyw gymwysterau a 25% arall gyda chymwysterau isel;
- mae'n debyg bod prinder sgiliau penodol ymhlith pen-cogyddion, staff cegin eraill a staff cadw tŷ;
- mae diffygion yn bodoli o ran sgiliau gwerthu, rheoli a mentergarwch;

- mae pwysigrwydd sgiliau technoleg gwybodaeth a chyfathrebu yn tyfu o hyd;
- mae angen cryfhau sgiliau gweithwyr newydd o ran delio wyneb yn wyneb â chwsmeriaid;
- gall diffyg sgiliau ariannol, rheoli, a mentergarwch ymhlith nifer fawr o berchenogion/rheolwyr rwystro twf;
- Mae'r diffyg llwybrau strwythuredig amlwg ar gyfer gyrfaoedd, yn enwedig llwybrau tuag at swyddi rheoli, yn gallu peri i weithwyr adael y sector ac yn gallu effeithio'n negyddol ar ymgeiswyr newydd am swyddi yn y sector.

Gweithredu ynghylch sgiliau

Mae 5 prif thema sy'n cwmpasu'r argymhellion ar gyfer camau gweithredu posibl, amlinellir y rhain fel a ganlyn:

- **Thema 1:** bydd angen ymdrin â nifer o **faterion strategol yn gysylltiedig â rhwydwaith y sector**, os ydym am fynd i'r afael yn effeithiol â'r materion hynny sy'n ymwneud â sgiliau;
- **Thema 2:** mae'r sector yn wynebu amryw o broblemau o ran **prinder sgiliau**, a hynny ers blynyddoedd lawer, ac mae angen ymdrin â'r rhain fel mater o flaenoriaeth.
- **Thema 3:** mae llawer o'r materion sy'n wynebu'r gweithlu presennol yn ymwneud â maint y busnesau dan sylw, ac mae'n rhaid datblygu **ffyrdd arloesol o'u cefnogi**;
- **Thema 4:** mater penodol, a all rwystro datblygiad micro fusnesau, yw **sgiliau'r perchennog/rheolwr**;
- **Thema 5:** ar y cyfan, mae diffyg diddordeb yn y sector o blith gweithwyr presennol a gweithwyr posibl, a bydd **dod o hyd i weithwyr newydd** yn mynd yn anoddach fyth yn y dyfodol.

Ategir y themâu hyn ymhellach gan argymhellion manylach. Mae'r tabl isod yn crynhoi'r rhain. Gwneir nifer o argymhellion mewn perthynas â gwybodaeth ac ymchwil bellach hefyd, sy'n dilyn yn rhannol strategaethau cenedlaethol a rhanbarthol:

- dosbarthu Cam 1 Rhagolwg y Sefydliad Hyfforddiant Lletygarwch (HtF) (Hydref 2000);
- ymchwilio i lefel y sgiliau y mae eu hangen yn y sector;
- ymchwilio i effaith deddfwriaeth newydd;
- datblygu dulliau o annog micro fusnesau i gymryd rhan mewn hyfforddiant a datblygiad;
- archwilio'r rhesymau nad oes llawer o bobl yn dewis dilyn cyrsiau perthnasol neu'n gadael cyn diwedd y cwrs.;
- archwilio proffiliau busnes, perchnogaeth a chefnidir cyflogwyr;
- ymchwilio i nifer y busnesau sy'n cychwyn a'r nifer sy'n methu;
- adolygu llwyddiant wrth gadw staff.

Themâu ac Argymhellion

Rhif y Thema	Rhif Arg.	Cam Gweithredu	Amserlen	Prif Bartneriaid
1	1a	Diffinio brand Cymru	Parhaus	WA/BCC/ Byrddau Twristiaeth Rhanbarthol
	1b	Datblygu Cynllun Cofrestru	Ebrill 2002	WA/BCC/ Byrddau Twristiaeth Rhanbarthol TQS
	1c	Datblygu Canolfan Arbenigedd mewn Twristiaeth a Chroesawiaeth	Ebrill 2001 ac yn barhaus	WA/CETW/ Fforwm Hyfforddiant Twristiaeth Cymru/UWIC
	1ch	Diffinio'r sector at ddibenion casglu/cymharu data ac ati	Ebrill 2001	BCC a phartneriaid eraill
	1d	Gwneud ymchwil fanylach i nodweddion y sector	Ebrill 2001	TFW/Impact
	1dd	Datblygu dull systematig o fonitro bylchau/prinder sgiliau	Ebrill 2001	Fforwm Hyfforddiant Twristiaeth Cymru/Impact/ Uned FSW
	1e	Datblygu system gynhwysfawr ar gyfer casglu data	Ebrill 2001	Fforwm Hyfforddiant Twristiaeth Cymru/Impact/ BCC/Byrddau Twristiaeth Rhanbarthol/ CETW/ Gwasanaeth Cyflogi
	1f	Cefnogaeth strategol i Strategaeth Addysg a Hyfforddiant Fforwm Hyfforddiant Twristiaeth Cymru	Awst 2000	Cynulliad/ CETW
	1ff	Cefnogi Impact Wales, yn enwedig Blaenoriaeth Strategol C	Awst 2000	Cynulliad
2	2a	Mapio cymwysterau presennol y diwydiant mewn perthynas â phrinder sgiliau a'u datblygu fel bo'n briodol	Parhaus	CETW/Impact
	2b	Archwilio dulliau cydweithredol o ddelio â phrinder sgiliau	Parhaus	Impact
	2c	Targeddu gwybodaeth ynglŷn â llwybrau dyrchafiad e.e HtF, ac ystyried datblygu gwybodaeth debyg lle nad yw hon yn bodoli	Ebrill 2001	Impact/ Springboard
	2ch	Ystyried datblygu cymhwyster i fodloni anghenion twristiaeth busnes	Medi 2001	Gwasanaeth Cyflogi ITO/ QCA/FEFCW/ HEFCW/CETW
3	3a	Ystyried cynyddu nifer y bobl sy'n manteisio ar gyfleoedd i ddysgu o bell	Parhaus	Fforwm Hyfforddiant Twristiaeth Cymru/Impact
	3b	Ystyried targedu adnoddau at gynlluniau cydweithredol yn enwedig mewn perthynas â bylchau/prinder sgiliau	Parhaus	Fforwm Hyfforddiant Twristiaeth Cymru/Impact/ CETW
	3c	Ystyried hyblygrwydd pellach o ran llunio a darparu hyfforddiant	Parhaus	Fforwm Hyfforddiant Twristiaeth Cymru/ Impact/CETW
	3ch	Ystyried datblygu 'asiantaeth' i ddarparu gweithwyr llanw ar gyfer micro fusnesau	Ebrill 2001	CETW/Fforwm Hyfforddiant Twristiaeth Cymru/Impact/ Cyflogwr

Rhif y Thema	Rhif Arg.	Cam Gweithredu	Amserlen	Prif Bartneriaid
	3d	Datblygu busnesau er mwyn gwneud asesiadau gwell yn seiliedig	Parhaus	CETW/Impact/ Cyflogwr
	3dd	Dulliau gwell o hyrwyddo llwybrau dyrchafiad i'r rheini sydd yn y sector eisoes	Parhaus	Fforwm Hyfforddiant Twristiaeth Cymru/Impact/ CETW
4	4a	Ystyried datblygu cymhwyster ar gyfer gweithredwyr unigol	Ebrill 2001	CETW/Impact/ Fforwm Hyfforddiant Twristiaeth Cymru
5	5a	Ystyried targedu'r gweithlu posibl (ddim yn draddodiadol)	Parhaus	CETW/ Gwasanaeth Cyflogi/ Springboard/ EBPs
	5b	Ystyried datblygu rhaglen fentora newydd ar gyfer ymgeiswyr newydd	Ebrill 2001	Impact/ Springboard/ EBPs
	5c	Gwneud yn fawr o'r cyfleoedd sy'n deillio o strwythur newydd y Cyswllt Busnes ac Addysg	Ebrill 2001	CETW/Impact/ Fforwm Hyfforddiant Twristiaeth Cymru/EBPs

Nodiadau

Cydnabyddiaeth

Alison Lea-Wilson – Anglesey Sea Zoo
 Tony Rogers – BAC
 Arwyn Watkins – Cambrian Training
 Sue Lloyd-Jones – Coleg Powys
 Denise Lavis – Cultural Heritage NTO
 Robert Strange – FEFCW
 Catrin James – HTF NTO
 Chris Osborne – HTF/ Fourcroft Hotel
 Jim Moor – Maes-Y-Gwernen
 David Peate – Mid Wales Tourism
 Dewi Davis – Mid Wales Tourism
 Darryl Shaw – Rossett Hall Hotel
 Gareth Edwards – Springboard
 Alun Davies – SPRITO
 David Henwood – SPRITO
 Terry Stevenson – Stevenson Associates
 John Walsh – TEAM Cardiff
 Peter Cole – Tourism S&W
 Chris Jackson – Welsh Mountain Zoo
 Caroline Horrigan – TTENTO
 Sheridan Jeffery – UWIC
 Nick Edwards – Vale of Glamorgan Health and Raquets
 Diana James – Wales Tourist Board

*Safbwyntiau York Consulting Cyfyngedig yw'r rhai a fynegir yn yr adroddiad hwn.
 Margot Clements, August 2000.*